

MAYDANOZ YETİŞTİRİCİLİĞİ

SİSTEMATİĞİ

Alem: *Plantae*

Şube: *Magnoliophyta*

Sınıf: *Apiales*

Takım: *Apiales*

Familya: *Apiaceae*

Cins: *Petroselinum*

Tür: *Petroselinum crispum*

Ekonomik önemi, Anavatanı ve Yayılma alanları

- ✓ Maydanoz Akdeniz ülkelerinin bitkisidir. İspanya, Yunanistan, Fas Cezayir ve Tunus' ta bol miktarda yabancı maydanoz bulunduğu bildirilmektedir.

✓ Yetiştiriciliği M.Ö. 4000 yıllarına dayanır. Akdeniz ülkesi bitkisi olan maydanoz kök ve yapraklarından yararlanmak amacıyla üretilir.

- ❖ Birçok ülkede olduğu gibi ülkemizde de 12 ay boyunca pazardan eksik olmayan maydanoz salata ve mezelerde garnitür olarak kullanılır.
- ❖ Maydanoz normal olarak iki yıllık bir kültür bitkisidir. Birinci yıl yaprak ve yeşil aksamını, ikinci yıl ise çiçek ve tohumlarını oluşturur.
- ❖ Bunun yanında kökler toprak içinde uzun yıllar kalabildiği için çok yıllık bitkiler grubunda da görülür.
- ❖ Ülkemizde 80.000 ton maydanoz üretimi yapılmaktadır.

Bu gün üretimi yapılan maydanozlar başlıca 2 grup altında toplanmaktadır.

1) *Petroselinum crispum*
(Kıvırcık yapraklı maydanozlar)

2) *Petroselinum hortense*
(Düz yapraklı maydanoz) Ülkemizde yetiştirilen maydanozlar bu grupta yer almaktadır.

Morfolojik özellikler

1) Kök

- Yaprak maydanoz çeşitlerinde kök düz, iç kısımları etli ve beyaz dokulu, ince ve uzun kazık kök şeklindedir.
- Kökler 70 – 80 cm derine gider. Kök maydanozlarda ise kök havuç şeklindedir.
- Havuç şeklindeki kök etrafında bol sayıda saçak kök mevcuttur.
- Köklerin % 50' lik kısmı toprağın 20 cm derinliğine dağılmaktadır.

2) Gövde:

- Maydanozda gövde toprak seviyesinde rozet Şeklinde, 2. yılda ise geliŐerek yuvarlak boyuna oluklu ve ince yapılı olarak dallanır.
- Genelde 100 – 150 cm boy yapabilir.
- Fazla yan dal yapmaz ve gövde üzerindeki yaprak sayısı ve iriliği aŐaĐıdan yukarıya doğru azalır.
- Gövde Şemsiye Şeklindeki bir çiŐek demeti ile son bulur.

3) Yaprak :

- Yaprak ve yaprak sapları sebze olarak değerlendirilen maydanoz iki yıllık otsu bir sebzedir.
- İlk yıl rozet gövde üzerinde sebze olarak değerlendirilen yapraklar gelişir.
- Yapraklar düz veya kıvrırcık tüysüz ve özel kokuludur.
- Düz yapraklı çeşitlerde yapraklar 3-5 parçalıdır.
- Bakım koşullarına göre açık veya koyu yeşil renkli olan yaprakların ucu hafif sivridir.

4) Çiçek:

- Maydanoz bitkisinde iklim ve bakım koşullarına bağlı olarak ikinci yılda (Mayıs-Ağustos aylarında) 30 – 100 cm boylarında çiçek sürgünleri oluşur.
- Bu sürgünler tüysüz köşeli içi boş boğumlardan oluşur.
- Boğumlardan yeşilin farklı tonlarında yapraklar çıkar.
- Şemsiye şeklinde olan çiçekler beyaz yeşilimsi ve sarı renktedir.
- Çiçekler erselik yapıdadır.
- Maydanoz yüksek oranda yabancı dölllenme gösterir.

5) Tohum ve çimlenme özellikleri:

- Çiçeklenme sonucu oluşan tohumlar oval ve üzerleri tüylüdür.
- Tohumlar çok küçük ve hafif kıvrık oval şekilli üzeri çizgili ve tüylü gri yeşil renkte ve tipik maydanoz kokuludur.
- Maydanoz tohumları önemli oranda eterik yağ içerir. Maydanoz tohumları yaşlandıkça bu koku azalır.
- Tohumların çimlenebilmesi için optimum sıcaklık 20 °C' dir.

Yetiştirilme Teknikleri

1) İklim İstekleri:

- Yüksek nemli ve ılıman iklime sahip bölgeleri sever. Ancak soğuk bölgelerde bölge şartlarına göre ilkbahar ile soğukların başladığı sonbahar dönemi arasında yetiştirilebilir.
- İlıman iklime sahip Akdeniz, Ege ve Marmara (Bandırma ve Gönen) bölgelerinde bütün yıl boyunca maydanoz yetiştiriciliği yapılabilir. Yaz aylarında Marmara bölgesinde kış aylarında ise Akdeniz bölgesinde (Hatay ve İskenderun) yapılan yetiştiricilik diğer bölgelere göre daha iyidir.

2) Toprak isteđi :

Maydanoz toprak istekleri bakımından seçici değildir. Ağır olmayan, bitki besin maddelerince zengin bütün topraklarda yetişebilir.

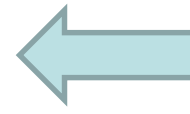
Ancak derin bünyeli topraklarda çok iyi sonuç verir. Hafif bünyeli topraklarda besin maddeleri ve su kaybı nedeniyle sebze olarak değerlendirilen yaprakların gelişimi iyi olmaz. Maydanoz toprak pH' sı 5.8 ile 7.3 arası olan üretim alanlarında çok iyi gelişir.

Yetiştirilme şekli

Toprak hazırlığı ve ekim :

- Yetiştiricilikte tarla seçimi çok önemlidir.
- Maydanoz üretimi yapılacak tarla tek ve çok yıllık yabancı otlardan mutlaka temiz olmalıdır.
- Üretim yapılacak tarla mümkünse 1-2 ay önceden maydanoz üretimine hazırlanmalıdır.
- Maydanoz üretiminde yabancı ot maliyeti yükseltir ve kaliteyi bozar. Bunu engellemek için tarla ekim tarihinden 1-2 ay önce dekara 3-5 ton çiftlik gübresi ile gübrelenir ve derince sürülür. Düz tarla ekimine veya tava şeklindeki üretime göre hazırlanır.

Düz tarlaya ekim yapılarak yetiştirilmiş maydanoz bitkileri

Kış aylarında yetiştiricilik yapılacak ise tohum ekimi masuralara yapılır. Ege bölgesi gibi yazları kurak ve sıcak geçen yerlerde tohum ekimi tavalara yapılır.

Düz tarlaya şeritler halinde ekim yapılarak yetiştirilmiş maydanoz bitkileri

Tavalar düz tarla yüzeyinden 10-15 cm çukurda kalacak şekilde 100-120 cm genişliğinde ve isteğe bağlı uzunlukta hazırlanır. Düz tarla üretiminde ise böyle bir hazırlığa gerek yoktur.

- Maydanoz tohumu en zor ve en uzun sürede çimlenen sebzelerdendir.
- Tohum ekimi m²' ye 1-1.5 gram tohum hesabıyla yapılır.
- Küçük işletmelerde el ile serpmeye şeklinde tohum ekimi yapılır. Tohum ekim derinliği 1-1.5 cm' dir.
- Tohumların homojen bir şekilde çimlenebilmesi için bu dönemde sulama işlemi çok dikkatli olarak yapılmalıdır. Bitkiler toprak yüzeyinde görüldükten sonra bakıma geçilir.

Maydanoz bitkisinin toprak yüzeyinde görülmesi

Bazı bölgelerde çok nadir de olsa fide ile üretim yapılmaktadır.

Bakım işleri

Maydanoz üretiminde yabancı ot temizliği çok önemlidir. Yabancı ot gelişimini engellemek amacıyla sıra üzeri ile sıra aralarında gelişen otların temizlenmesi gerekir.

Çapalama: Maydanoz bitkisi çapa işlemine çok hassastır. Bu nedenle çapa yapma yerine otların elle alınması işlemi daha çok uygulanır. Bitki gelişimi hızlı olunca toprak yüzeyini kapatan bitkiler yabancı ot gelişmesini engeller.

Sulama: Maydanoz üretim dönemi boyunca toprak ve hava neminden hoşlanan bir sebzedir. Maydanoz çimlenme ve gelişme dönemi boyunca toprakta yeterli miktarda rutubetin olmasını ister.

Gübre: Ekimden önce yapılan organik gübreleme, tohumların çimlenmesi üzerinde oldukça etkili olur. Yanmış ahır gübresine ek olarak sonbaharda 3-5 kg saf azot uygulaması yapılabilir. Ahır gübresine ilave olarak dönüme 3 kg azot, 1 kg fosfor, 2 kg potasyum, 2 kg kalsiyum ve 0,5 kg magnezyum gübrelemesi 20 günlük periyotlarda verilebilir. Gübreleme yapılmadan önce toprak analizi yapılmalı ve bu analiz sonuçlarına göre gübreleme yapılmalıdır.

Tarımsal savaşım: Maydanoz üretiminde ülkemizde sorun olan önemli bir hastalık ve zararlı yoktur. Ancak tohum çimlenme döneminde tohum kurtları zararlı olabilir. Bunların zararı toprak ilaçlaması ile ortadan kaldırılır.

Olgunluk Hasat ve Depolama: Mart ve eylül aylarında yapılan tohum ekimlerinde 60-70 gün sonra maydanoz bitkileri hasat olgunluğuna gelir.

İklim koşullarına ve gelişme durumuna bağlı olarak bitkiler 10-20 cm boy aldığıında hasat edilir.

Hasat sabahın erken saatlerinde yapılır. Hasat olgunluğuna gelmiş bitkilerin yaprak sapları toprağın 1-2 cm üzerinden biçilmesi veya yaprak sapları avuç içine alınarak yana doğru çekilmek suretiyle yapılır.

Verim: Maydanozda verim genel olarak demet olarak belirlenir. Bir yıl boyunca yapılan üretimde m²' den toplam 80-100 demet maydanoz alınabilmektedir. Maydanozlarda verim birinci biçimden üçüncü biçime kadar arttığı halde daha sonraki biçimlerde azalır.

